

14 מאי 2014

לכבוד
כבוד השופט (בדימוס) יוסף שפירא
מבקר המדינה
רח' בית הדפוס 12
גבעת שאול
ת.ד. 1081
ירושלים, 9101001

באמצעות פקס + דואר רשום

נכבדי,

הנדון: החלטת משרד הפנים להוצאת ארגוני הסביבה מועדות משנה של המועצה הארצית לתכנון ולבניה

- בשם "אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה", הריני לפנות אליך בעניין שבנדון, כדלקמן:
- ביום 13.5.14 התקבלה במועצה הארצית לתכנון ולבניה (להלן: "המועצה הארצית") החלטה על שינויים בהרכבן ובסמכויותיהן של חלק מועדות המשנה של המועצה הארצית. ההחלטה שהתקבלה מחייבת בחינה מעמיקה, שכן יש בה כדי להדיר את האינטרס הציבורי מדיונים בעלי חשיבות לאומית ארוכת טווח.
 - הועדה המרכזית בה נעשה שינוי היא הועדה לנושאים תכנוניים עקרוניים (להלן: "ולנת"ע") שהיא ועדת המשנה החשובה ביותר של המועצה הארצית. יצוין כי ועדה זו נמנית על אלה שהרכבן אינו קבוע בחקיקה, אלא נתון לסמכותה של המועצה הארצית.
 - בולנת"ע מתקבלות מדי שבוע/שבועיים החלטות רבות משמעות מבחינה תכנונית, בעלות השפעה, לעיתים בלתי הפיכה, על דמותה של ארצנו. מדובר בהחלטות הנוגעות לתכניות מתאר מחוזיות, הקלות מתכניות מתאר ארציות, ועוד.
 - הולנת"ע גם מהווה מעין ועדת היגוי אשר מעבירה המלצות למועצה הארצית, וכן היא מהווה ועדת משנה להתנגדויות, כלומר בה נדונות התנגדויות המוגשות על ידי הציבור לתכניות מתאר מחוזיות.
 - ההרכב של הועדה הפך מכזה הנחשב יחסית מאוזן בכמות נציגיו בין הממשלה, השלטון המקומי וגופים חוץ ממשלתיים לזו שבו הממשלה מהווה רוב מכריע (כ-70%), השלטון המקומי מהווה את האחוזה הנוותר ואין כל נציגות לציבור הרחב באמצעות ארגונים אזרחיים ומקצועיים.
 - ההרכב החדש אינו רק בלתי מאוזן, אלא שהוא מדייר את נציגי הציבור הבלתי-ממסדיים באופן מוחלט, ובכך משתיק קול ציבורי אשר אינו מקבל ביטוי על ידי נבחרי הציבור המושפעים מאילוצים פוליטיים ואחרים.
 - נציגי הארגונים הסביבתיים אשר יושב, מכח חוק, במוסדות התכנון מזה עשרות שנים, עושה עבודה נאמנה וחיונית. נציג זה, המגיע לשיבות באופן קבוע, בוחן מבעוד מועד את התכניות והנושאים שעל סדר היום, מעלה לגביהן שאלות מקצועיות וציבוריות שלעיתים אין גורם אחר המעז להעלותם, מוודא כי הפן הסביבתי ולעיתים הבריאותי נבחן בקפידה ומקבל משקל ראוי ומצביע על כשלים או מחירים שעלולים להיות להחלטות המתקבלות, בטרם קבלתן.

עמוד 1 מתוך 3

אדם טבע ודין, ת.ד. 15 תל אביב, מיקוד 61000

טלפון: 03-5669939 פקס: 03-5669940 דוא"ל: kerenh@adamteva.org.il www.adamteva.org.il

8. ההסבר העיקרי שניתן לצעד זה הינו הצורך בהתייעלות. במענה להסבר זה יש לטעון בראש ובראשונה שיעילות אינה חזות הכל כאשר מדובר בתכנון, ודאי שברמה הארצית, שכן יש חשיבות אדירה בבחינה מעמיקה, שקלול האינטרסים השונים, שמיעת עמדות מקצועיות וכד'. מה גם שהולנת"ע היוותה עד היום דוגמא לעבודה יעילה, כאשר התכנסה כמעט מדי שבוע, קיבלה החלטות בכל ישיבה ולא דחתה אותן משיבה לשיבה. עוד יצוין כי בסוף שנת 2010 פורסם דו"ח של רשות מקרקעי ישראל לפיו החסמים העיקריים המונעים מימוש של תכניות בניה הם העדר פתרונות תשתיתיים, עיכובים על ידי היזם, מגבלות מערכת הבטחון ועוד. נתונים אלה מבהירים כי ארגוני החברה האזרחית אינם מהווים גורם מעכב מרכזי.
9. לא רק שמהות ההחלטה הינה פסולה ומסוכנת, הרי שאופן קבלתה מהווה גם הוא פגם שיש לבחון לעומקו. ההחלטה הופיעה כהצעה מטעם מינהל התכנון בסדר היום המופץ לחברי המועצה הארצית פחות משבוע לפני שעלתה לדיון, ובחלוף מספר ימים עלתה להצבעה והוכרעה. **הנושא לא זכה לשקיפות הציבורית ולדיון המקיף הראוי בטרם מתקבלת החלטה שכזו.** כלומר, לא רק שבוחרים להשתיק גורמים אשר מעלים את השאלות הקשות והנוקבות לשולחן הדיונים, אלא שגם עושים זאת במחשכים ובחיפזון.
10. העובדה שמקומם של נציגי הארגונים הסביבתיים במוסדות התכנון מעוגן בחקיקה מעידה על רצינות ועל רמת החשיבות שמייחסים לכך נבחר הציבור. נכון שחקיקה זו הותירה גמישות מסוימת לגבי הרכבן של ועדות המשנה, אולם אין גמישות זו מיועדת להדרתם של נושאי הדגל הציבורי-דמוקרטי אשר הוכיחו לאורך השנים את נחיצות השתתפותם בתהליך קבלת ההחלטות התכנוני על כל רבדיו.
11. גם אם עומדת מאחורי ההחלטה הנדונה כוונה לתת מענה למשבר הדיור, הרי שאין לראות בכוונה ראויה זו הצדקה להעלמת האינטרס הסביבתי-ציבורי. מובן שחשוב לא רק היכן אנשים יתגוררו, אלא הקפדה על כך כי במקום מגוריהם תובטח איכות חיים, בריאות הציבור, הקצאה סבירה של שטחי ציבור ושטחים פתוחים, פתרונות תחבורה ראויים ועוד. כל אלה זוכים להגנה נחושה על ידי נציג הארגונים הסביבתיים שלא יוכל להישמע עוד בקבלת החלטות עקרוניות ומשמעותיות המשפיעות על דמותה של ארצנו כיום ובדורות הבאים.
12. עוד יוער כי באופן רשמי נציג הארגונים הסביבתיים לא הודר לחלוטין, אלא מונה כממלא מקום לנציג רשות הטבע והגנים. מינוי שכזה מעיד עד כמה נעלמת ממקבלי ההחלטה ההבנה על מקומו וחשיבותו של נציג ציבור מקצועי אשר אינו נמנה על גוף ממסדי ומצוי בקשר בלתי אמצעי עם הציבור הרחב. כיצד ניתן לראות באיש מקצוע מארגון כמו 'אדם טבע ודין' או ארגונים אחרים גורם שקול לנציג של גוף שלטוני? **מובן שארגון סביבתי חוץ-ממשלתי אינו יכול להיכלל בועדה רק כממלא מקום של נציג ממשלתי.**
13. לפני סיום יצוין כי גם בנציגי הממשלה עצמם מהווה הצמצום פגיעה קשה באינטרס הציבורי, שכן גורם ממשלתי שהוסר מרשימת החברים בולנת"ע הוא נציג משרד הבריאות. השילוב של ביטול חלקו של נציג ארגוני הסביבה יחד עם נציג משרד הבריאות יוביל לתוצאה קשה בכל הנוגע לפן הסביבתי-בריאותי.
14. פנייתי זו אליך נעשית בקריאה לבחינה של מבקר המדינה את ההחלטה המתוארת לעיל, אשר מהווה דוגמא למגמת הפגיעה בהשמעת האינטרס הציבורי ובהתחשבות בו בתהליכי קבלת החלטות בארץ.

בכבוד רב,

עמוד 2 מתוך 3

אדם טבע ודין, ת.ד. 15 תל אביב, מיקוד 61000

טלפון: 03-5669939 פקס: 03-5669940 דוא"ל: kerenh@adamteva.org.il www.adamteva.org.il

קרן האפרן-מוסרי

קרן הלפרן-מוסרי, עו"ד
סמנכ"ל אדם טבע ודין

קרן האפרן-מוסרי